

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת נויר

תוכן

- א. כדרך שאתה נוהג בעולה נהוג בתמורתה כדרך שאתה נוהג בשלמים נהוג בולדיהם יכול אף וולד הטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק.....1
- ב. וולד הטאת ותמורת אשם הילכתא גמירי לה וולד הטאת למיתה אזיל ... אשם נמי הילכתא גמירי לה כל שאילו בחטאת מתה באשם רועה.....3
- ג. אשם שניתק לרעייה ושחטו לשם עולה כשר.....4

דף כה.

א. כדרך שאתה נוהג בעולה נהוג בתמורתה כדרך שאתה נוהג בשלמים נהוג בולדיהם יכול אף וולד הטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק

אסור להמיר¹ בהמת חולין בבהמת קדשים, בין אם כוונתו היא להחליף בהמת ההקדש בבהמת החולין, בין אם כוונתו להכניס גם את בהמת החולין לקדושה, ואם עבר והמיר לא הועילו מעשיו, ושניהם קודש גם בהמת החולין וגם בהמת הקודש².

והתמורה³ הוא שיאמר בעל הקרבן על בהמת חולין שיש לו, הרי זו (בהמת החולין) תחת זו (רהיינו בהמת הקודש), או הרי זו חליפת זו, ואין צריך לומר אם אמר הרי זו תחת הטאת, זו או תחת עולה, זו שהיא תמורה, וכן אם אמר הרי זו תחת הטאת שיש לי בתוך הבית או תחת עולה שיש לי במקום פלוני הרי זו תמורה והוא שיש לו, אבל אם אמר על בהמת חולין הרי זו תחת עולה או הרי זו תחת הטאת לא אמר כלום⁴, וכן אם אמר הרי זו מחוללת

¹ "אע"פ שכל חוקי התורה גזירות הם, ראוי להתבונן בהן וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם תן לו טעם, הרי אמרו חכמים הראשונים שהמלך שלמה הבין רוב הטעמים של כל חוקי התורה, יראה לי שזה שאמר הכתוב והיה הוא ותמורתו יהיה קדש וכו' ירדה תורה לסוף מחשבת האדם וקצת יצרו הרע, שמבע של אדם נוטה להרבות קניינו ולחוס על ממונו ואע"פ שנדר והקדיש אפשר שחזר בו וניחם וכו', ואם תתן לו רשות להחליף הרע ביפה יחליף היפה ברע ויאמר טוב הוא, לפיכך סתם הכתוב בפניו שלא יחליף, וקנסו אם החליף ואמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, וכל אלו הדברים כדי לכופ את יצרו ולתקן דעותיו, ורוב דיני התורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות וליישר כל המעשים, וכן הוא אומר הלא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת, להודיעך קושט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשולחך". (רמב"ם סוף הל' תמורה)

² ערוה"ש העתיד תמורה סי' רלח סעי' א וסעי' ח

³ רמב"ם תמורה פ"ב ה"א

⁴ והטעם בזה מה שאמר רחמנא לא יחליפנו ולא ימיר אותו עד שיהא הקדש ידוע ומיוחד ואז עושה תמורה (פיה"מ ור"ב פ"ה מ"ו דתמורה)

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת נוזר

על זו אינה תמורה⁵. כיצד דין התמורות⁶ ליקרב, תמורת העולה תקרב עולה, ואם היתה תמורתה נקבה ועולה אינה באה מן הנקבה, או בעלת מום תרעה הנקבה עד שיפול בה מום, ותמכר ויביא בדמיה עולה.

תמורת החטאת תמות, תמורת האשם תרעה עד שיפול בה מום⁷, ויפלו דמיה לנדבה⁸.

תמורת השלמים כשלמים לכל דבר טעונה סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, תמורת התודה כתודה אלא שאינה טעונה לחם

תמורת הבכור והמעשר אינם קריבין לעולם ולמדרו דבר זה מן המקרא, ודין המעשר כבכור, תמורתן תרעה עד שיפול בה מום ותאכל.

כיצד דין⁹ ולדות הקדשים, כל שהם באים זכר ונקבה כגטו שלמים ותודה ומעשר, חלה בהם קדושת אמם.

לפיכך ולד שלמים ולד תמורת שלמים הרי אלו כשלמים, והן עצמן כשלמים לכל דבר, אולם ולד התודה ולד תמורה למרות שהרי אלו יקרבו כתודה, מכל מקום אינן טעונין לחם שאין מביאין לחם אלא עם התודה עצמה, ולא על ולדה ולא על תמורתה,

במה דברים אמורים בולדות עצמן אבל ולדי ולדות אינן קריבין¹⁰, שמתוך מעשיו ניכר שהוא משהה אותן לגדל מהן עדרים עדרים, ולפיכך קונסין אותו ולא יקריבם.

ולד החטאת הגם שהחטאת הוי דווקא נקבה מ"מ הלכה למשה מסיני שוולד חטאת תמות ואין צריך לומר ולד תמורתה.

⁵ לשון חילול הוא. היינו שיצא ההקדש מקדושה לחול ולא אמר כלום, שאין בהמת קודש תמימה יוצאה לחולין (ר"ב שם פ"ה מ"ה) ולפיכך איתא התם במשנה "ואם היה הקדש בעל מום, יוצא לחולין" וצריך להשלים את ההפרש שבין מחיר בהמת החולין לבהמת ההקדש. ועיין ערוה"ש העתיד סי' רלח סעי' יא דאירי שהניח ידו על של הקדש ואמר הרי זו מחוללת על זו שכך הוא דרך חילול שעושה מהקודש חול

⁶ רמב"ם הלכות תמורה פרק ג הלכה א

⁷ דכל שבחטאת מתה באשם תרעה, ויש סוברים שזהו מדרבנן ומן התורה קרב עולה. ערוך השולחן העתיד הלכות תמורה סימן רמ סעיף י

⁸ כבר ביארנו במעשה הקרבנות שכל מקום שאנו אומרים יפלו לנדבה הוא שיתן המעות בשופרות שהיו במקדש שביארנו בשקלים כמה הם, ובית דין מקריבין באותן המעות עולות נדבה ונסכיהם משל צבור ואינן טעונות סמיכה, אבל מקום שנאמר הוא עצמו יקרב עולה או יביא בדמיו עולה, הרי זו טעונה סמיכה ונסכיה משלו. רמב"ם שם פרק ד הלכה ה

⁹ רמב"ם שם הלכה א – ב

¹⁰ שמן התורה אין חילוק בין וולדן לולד וולדן וכן ולד ולד וולדן, רק רבנן גזרו שלא יגדל מהם עדרים. ערוך השולחן העתיד הלכות תמורה סימן רמא סעיף ב

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת נויר

ולד תמורת האשם¹¹ וולד ולדה עד סוף העולם, ירעו עד שיפול בהם מום¹² וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה¹³, ואם ילדה זכר אחר שהקריב אשמו, הולד עצמו יקרב עולה. וולד תמורת העולה וולד ולדה עד סוף העולם הרי אלו כעולה והן עצמן יקרבו עולה, הפריש נקבה לעולתו וילדה, אף על פי שילדה זכר ירעה עד שיפול בו מום ויביא בדמיו עולה.

דף כה:

ב. ולד חטאת ותמורת אשם הילכתא גמירי לה ולד חטאת למיתה אזיל... אשם נמי הילכתא גמירי לה כל שאילו בחטאת מתה באשם רועה

יש דינים בקרבן חטאת¹⁴ מה שאינן בכל הקדשים, ודינים אלו אין להם טעם ולא דרשינא להו מקראי, אלא כך נאמרה לו למשה בסיני וכך באה הקבלה דור מדור עד משה רבינו והוא מסר לנו הלכות אלו וכך שמענו מפי משה מפי הגבורה. ואלו הם המש חטאות המתות¹⁵ א. "ולד חטאת" כלומר שהפריש נקבה לחטאתו ונתעברה וילדה קודם שהקריבה, דבשאר קרבנות נתפס הולד בקדושת האם ובחטאת מתה ב. "תמורת חטאת" כלומר שהמיר החטאת על בהמה אחרת, ובשאר קדשים כתיב: והיה הוא ותמורתו קדש ובחטאת תמות ג. "חטאת שמתו בעליה" וחטאת שמתו בעליה קודם הקרבתה, דבשאר קדשים מקריבין לאחר מותו ובחטאת תמות ד. "חטאת שנתכפרו בעליה", כלומר וחטאת שאבדה וכיפרו הבעלים באחרת ואח"כ מצאוה תמות. ה. "חטאת שעברה שנתה". כלומר שהקדישה לחטאת קודם שנתה כדין וקודם שהקריבה עברה שנתה ונאבדה אף שנמצאת קודם שהקריב חטאת אחרת תמות

¹¹ רמב"ם שם הלכה ד – ה

¹² דאם נתירנו לולד להקריבו בעצמו לעולה אתו לאקרוביה לאשם, דיאמרו מה לי עולה מה לי אשם, ואשמו שחייב בו פשיטא שאינו יוצא ידי חובתו בולד תמורה שבא ע"י איסור, לפיכך אמרו חכמים שהוא עצמו לא יקרב עולה, אלא כשיסתאב יהיו הדמים לעולה. וא"כ כל זה שייך לפני כפרה דיש לגזור שמא יקריבנו לאשם, אבל לאחר כפרה דברי הכל דהוא עצמו קרב עולה דאין כאן גזירה שמא יקריבנו לאשם שהרי כבר הקריב אשמו. ערוך השולחן העתיד שם סעיף יד

¹³ ולא גזרו בהם שמא יגדל עדרים, דבשלמא שלמים וכיוצא בזה שהקרבן עצמו יכול להיות נקבה והוא מצוי הרבה שפיר גזרו בהם, וממילא דגזרו גם אתמורותיהן, אבל עולה ואשם דהקרבנות הם זכרים ותמורה בכלל הוא איסור ולא שכיח לא שייך למגזר בהם, דמילתא דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ו

¹⁴ ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קלא סעיף א

¹⁵ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ד הלכה א

הַלְכָתָא לְמַשִּׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מַסְנַת נְזִיר

וכיצד הן מתות לא שיהרגם בכלי או בידו אלא יכניסם לבית ונועל עליהם עד שימותו, ודברים אלו כולם מפי משה רבינו נשמעו.

וכל זאת בחטאת וכמו שקבלנו ממשוה רבינו בחמש חטאות המתות כמו כן קבלנו ממנו שבאשם רועה, רק לא כל הדברים מצויים באשם, שולד אשם אין שהאשם אינו בא רק מן הזכרים, רק בתמורה משכחת לה ולד שהמיר על נקבה וילדה דדינה ג"כ לרעייה.

אבל¹⁶ אשם ודאי¹⁷ שמתו בעליו, ושכפרו בעליו, מדין תורה ירעה עד שיפול בו מום וימכר ויפלו דמיו לנדבה¹⁸, שכל שבחטאת תמות באשם ירעה עד שיפול בו מום ויפלו דמיו לנדבה. וכל זה הלכה למשה מסיני.

ואשם תלוי¹⁹ מדין תורה²⁰ יכול להקריבו עולה וגזרו חכמים שיהיה דינו כאשם ודאי כדי שלא יבוא להקריבו עולה גם אם לא מתו או נתכפרו בעליו.

ג. אשם שניתק לרעייה ושחטו לשם עולה כשר

כל אשם שניתק לרעייה, כלומר שאינו יכול להקריבו ודינו הוא שירעה עד שיפול בו מום כמבואר, אם עבר²¹ והקריבו לעולה כשר שהרי ניתקו מלהיות אשם והרי הוא עולה, אבל שחטו סתם כיון שלא עקר ממנו שם אשם אינו כשר למכור דמיו לעולה²², וי"א²³ שאפילו שחטו סתם ימכר בשרו ויביא מדמיו עולה למזבח, שסתמו עומד לשם עולה ולמה לא יקרב בעצמו עולה לכתחילה, גזירה לאחר כפרה משום לפני כפרה. שלא ידעו הבעלים שלפני כפרה אין להקריבו עולה²⁴ וישחטנו בפירוש לשם עולה.

¹⁶ רמב"ם שם הלכה יד

¹⁷ וכן באשם תלוי ועיין או"ש ומרכה"מ שם

¹⁸ אמר קרא הוא בהוייתו יהא וקרא לאקולי אתי דדי בניתוק בעלמא וה"פ הוא בהווייתו תהא כלומר כשהוא בהווייתו אסור לשנותו לקרבן עולה, אבל כשאינו בהווייתו כמו כשניתקו כשר לעולה. ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קלב סעיף ז

¹⁹ מרכה"מ שם

²⁰ ודעת תוס' ד"ה שחטו שכל אשם שכיפרו בעליו עומד לעולה מדין תורה רק גזרו חכמים שלא יקרבוהו עולה שמה יעשו כן אף קודם שכיפרו בעליו

²¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ד הלכה טו

²² דניתוק לא מהני במקום עקירה, דדוקא בשעת שחיטה הוי עקירה ולא מה שמנתקו לרעייה מחיים. אבן האזל שם

²³ ספר מצוות גדול עשין סימן קפב

²⁴ שניתק לרעייה אין לא ניתק לרעייה לא, אמר קרא הוא בהווייתו יהא קודם כפרה.